

О.І. Харитонова,

доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент Національної академії правових наук України,
завідувач кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права

Д.Д. Позова,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права

КАФЕДРА ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА КОРПОРАТИВНОГО ПРАВА

Говорячи про напрями наукових розвідок, що здійснюються науковцями кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права, слід зазначити, що є два великих блоки наукових досліджень: сфера права інтелектуальної власності та сфера корпоративного права.

Роль інтелектуальної власності в стабільному прогресі економіки та суспільства в цілому важко переоцінити. Сьогодні навряд чи знайдеться суб'єкт господарювання, який у своїй діяльності так чи інакше не використовував би об'єкти інтелектуальної власності. Попит на «нематеріальний товар» із кожним днем дедалі зростає. Тому однією з найважливіших умов успішного розвитку науково-технічної сфери, промисловості, торгівлі й інших сфер діяльності є не тільки визнання за автором об'єктів права інтелектуальної власності й особами, які отримали права на ці об'єкти, певних цивільних прав, а й забезпечення надійного захисту цих прав. Тому дослідження питань, пов'язаних із правом інтелектуальної власності, є однією з найактуальніших тем сучасного періоду розвитку економіки та права в Україні.

Уже майже десять років тому в Національному університеті «Одеська юридична академія» вперше в Україні була створена кафедра права інтелектуальної власності та корпоративного права. Організаційно кафедра права інтелектуальної власності та корпоративного права включена до складу судово-адміністративного факультету та є однією з небагатьох наявних у ВНЗ України кафедр, предмет наукової роботи якої безпосередньо присвячений питанням дослідження права інтелектуальної власності. Кафедра забезпечує викладання таких навчальних дисциплін: «Право інтелектуальної власності», «Захист прав інтелектуальної власності», «Судовий захист прав інтелектуальної власності», «Інформаційна безпека в галузі інтелектуальної власності», «Правова охорона інтелектуальної власності в мережі Інтернет», «Порівняльне право інтелектуальної власності», «Право промислової власності», «Участь адвоката в захисті прав інтелектуальної власності», «Корпоративне право», «Корпоративні правовідносини», «Судовий захист корпоративних прав», «Корпоративне управління», «Участь адвоката в захисті корпоративних прав», «Інвестиційне право», «Управління науковими проектами».

Із того часу й донині науковці кафедри ведуть активну дослідну роботу в такій непростій сфері наукового знання, яка стосується права інтелектуальної власності. Дослідження права інтелектуальної власності здійснюються на кафедрі за кількома науковими напрямами.

По-перше, досліджуються загальнотеоретичні проблеми права інтелектуальної власності, правовідносини інтелектуальної власності, які виникають під час створення, використання, охорони та захисту об'єктів права інтелектуальної власності. Визначення природи правовідносин інтелектуальної

власності та їх місця в системі правових відносин передбачає проведення дослідження за декількома напрямками: по-перше, це окреслення сфери, в якій такі відносини виникають, а також їх правового регулювання; по-друге, це дослідження суб'єктного складу відносин; по-третє, визначення об'єктів правовідносин інтелектуальної власності; по-четверте, визначення особливостей змісту таких відносин. Дослідження кожного із зазначених аспектів правовідносин інтелектуальної власності дозволить визначити їхню специфіку, сформулювати пропозиції щодо вдосконалення їх правового регулювання.

У сучасних умовах різноманіття товарів, робіт і послуг, які пропонуються на ринку, важливого значення набуває пошук нових шляхів досягнення переваг над конкурентами завдяки вдосконаленню зовнішнього оформлення продукції, покращення її якості, запровадження новітніх технологій виробництва тощо. Такі процеси призводять до збільшення попиту на результати творчої інтелектуальної діяльності – об'єкти права промислової власності (винаходи, корисні моделі, промислові зразки), засоби індивідуалізації (комерційні найменування, торговельні марки, географічні зазначення) тощо. Проте неврегульованість окремих питань, пов'язаних зі встановленням порядку використання, охорони окремих об'єктів, призводить до порушення прав суб'єктів права інтелектуальної власності, формування різних підходів до розв'язання спірних ситуацій. Крім того, необхідність імплементації розділу IV «Торгівля й питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом поставила на порядок денний низку питань, пов'язаних з удосконаленням правової охорони об'єктів авторського права та суміжних прав, винаходів, корисних моделей, промислових зразків, топографій інтегральних мікросхем, торговельних марок, географічних зазначень, а також з удосконаленням захисту прав інтелектуальної власності.

Складовою частиною цього напряму наукових досліджень є аналіз правовідносин, що виникають у зв'язку з реалізацією прав інтелектуальної власності, зокрема численних видів договорів у цій сфері.

По-друге, одним з основних напрямів наукового дослідження є теоретичні та практичні проблеми охорони та захисту права інтелектуальної власності в мережі Інтернет. В умовах становлення та розвитку інформаційного суспільства важливу роль відіграють інформаційно-комунікаційні технології, які дозволяють збирати, обробляти, отримувати та передавати інформацію на локальному, загальнодержавному та міжнародному рівнях. Провідне місце серед таких технологій посідає Інтернет як найбільша телекомунікаційна мережа у світі. Сучасні технології значно спростили процес відтворення та розповсюдження об'єктів права інтелектуальної власності, урізноманітнили сфери й способи їх використання.

Широке використання Інтернету породжує значні правові проблеми, пов'язані з питаннями права на інформацію в електронному вигляді, установами її змісту, свободою її поширення тощо; з питаннями інформаційної безпеки; правової природи мережі Інтернет, сутності інтернет-відносин, ІТ-права; з питаннями укладення електронних угод; неправомірної поведінки користувачів Інтернету (несанкціонований доступ, порушення норм суспільної моралі тощо); охороноздатності розміщених в Інтернеті матеріалів; передачі та захисту авторських прав при копіюванні; захисту авторських і суміжних прав у діяльності електронних видавництв; захисту прав на комп'ютерні програми тощо. Фіксація об'єктів авторсько-правової охорони в електронній формі й транскордонний характер Інтернету спрощують можливість порушення прав авторів та їхніх правонаступників. Збільшення ж обсягу авторських прав або введення складної процедури їх здійснення натомість призведе до обмеження прав користувачів Інтер-

нету. Тому завданням законодавства у сфері права інтелектуальної власності є досягнення справедливого балансу інтересів володільців авторських прав і користувачів творів, розміщених в Інтернеті. Це зумовлює актуальність і своєчасність дослідження питань охорони та захисту права інтелектуальної власності в мережі Інтернет із метою вироблення принципів і норм відповідного правового регулювання.

Під час проведеного науковцями кафедри комплексного дослідження було розкрито поняття й особливості відносин, які виникають у мережі Інтернет (інтернет-відносин); співвідношення відносин, які виникають у мережі Інтернет, і правовідносин інтелектуальної власності; визначено особливості суб'єктного складу відносин, які виникають у мережі Інтернет; розкрито особливості охорони окремих категорій результатів інтелектуальної, творчої діяльності, які використовуються, поширюються в мережі Інтернет; визначено сутність і особливості контрафакції, піратства та плагіату в мережі Інтернет; розкрито правові засади функціонування бібліотек у мережі Інтернет; доведено необхідність закріплення на законодавчому рівні права на заборону приписування авторства як одного з порушень права на ім'я фізичної особи та немайнового авторського права; обґрунтовано важливість забезпечення права на отримання особою гарантованої компенсації немайнової шкоди в разі доведення порушення її немайнового права авторства та права на ім'я. Крім того, були розроблені пропозиції до проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо захисту авторського права й суміжних прав у мережі Інтернет» щодо вдосконалення захисту авторських і суміжних прав у мережі Інтернет. Результати науково-дослідної роботи були представлені на науково-практичних конференціях, а також викладені в монографіях, підручниках і 354 наукових публікаціях.

Складовою частиною цього напряму наукових досліджень є аналіз проблем

охорони й захисту прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет в умовах інтеграційного розвитку України. Європейські інтеграційні процеси, підписання 16 вересня 2014 р. Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, необхідність адаптації українського права до умов внутрішнього ринку ЄС зумовила доцільність досліджень права інтелектуальної власності як окремих країн Європи, так і ЄС у цілому з погляду завдань, які постають перед Україною. Актуальність досліджуваних питань пояснюється тим, що одним із найважливіших напрямів стратегії інтеграції України до Європейського Союзу та світового співтовариства в цілому є створення національної системи захисту прав інтелектуальної власності.

На проблеми захисту прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет зверталася увага в постанові Верховної Ради України «Про Рекомендації парламентських слухань «Захист прав інтелектуальної власності в Україні: проблеми законодавчого забезпечення та правозастосування», де констатовалася наявність низки невирішених проблем, зокрема доцільність розширення захисту прав інтелектуальної власності за рахунок положень європейського законодавства, які регулюють новітні галузі прав інтелектуальної власності, що стосуються нових комунікацій і мережі Інтернет, необхідність вирішення складного комплексу проблем, пов'язаних з інформаційними потоками, комерційною й іншою діяльністю в мережі Інтернет і необхідністю пристосування структур у сфері захисту прав інтелектуальної власності до діяльності з використанням новітніх інформаційних технологій. При цьому зазначалося, що цей комплекс виходить далеко за межі прийнятих у 1996 р. Всесвітньою організацією інтелектуальної власності Інтернет-договорів, до яких Україна приєдналась у 2001 р.

По-третє, напрямом наукових досліджень є теоретичні та практичні аспекти порушень прав інтелектуальної власності. Упродовж 2012–2014 рр.

колективом кафедри проводилася науково-дослідна робота, яка фінансувалася за рахунок видатків державного бюджету, за темою «Правові проблеми захисту авторських і суміжних прав від контрафакції, піратства та плагіату». У межах теми підлягали дослідженню правова природа, сутність, чинники, види порушень прав інтелектуальної власності з метою вироблення обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення законодавства та практики його застосування у відповідній сфері. Динамізм відносин призводить до появи нових об'єктів права інтелектуальної власності, винайдення нових напрямків і способів їхнього застосування, а також необхідності забезпечення захисту прав і законних інтересів суб'єктів права інтелектуальної власності.

По-четверте, досліджуються загальні проблеми правового захисту прав інтелектуальної власності. Захист прав інтелектуальної власності здійснюється шляхом застосування визначених у законі форм – юрисдикційної та неюрисдикційної. Остання може мати місце під час захисту прав авторів за допомогою засобів масової інформації, громадськими організаціями, шляхом самозахисту, під час звернення до морально-етичних норм тощо. Юрисдикційна форма полягає у зверненні до державних органів, уповноважених розглядати справи про правопорушення у сфері інтелектуальної власності та виносити за ними обов'язкові для виконання рішення. Юрисдикційна форма захисту охоплює адміністративний і судовий порядки розгляду справ і застосування передбачених законом заходів захисту.

Стратегією сталого розвитку «Україна–2020», схваленою Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5, передбачено проведення реформи захисту інтелектуальної власності (вектор безпеки) із метою впровадження в Україні європейських стандартів життя та виходу України на провідні позиції у світі. У зв'язку із цим Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 червня 2016 р. № 402-р було

схвалено Концепцію реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні. Зазначеною Концепцією передбачено запровадження дворівневої структури державної системи правової охорони інтелектуальної власності шляхом створення національного органу інтелектуальної власності, який належатиме до сфери управління Мінекономрозвитку. На цьому етапі реформи було ліквідовано Державну службу інтелектуальної власності, а функції з реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності покладено на Мінекономрозвитку.

Судовий захист прав інтелектуальної власності здійснюється в рамках цивільного, господарського, адміністративного та кримінального судочинства. У досліджуваній сфері є чимало проблем, що потребують вирішення. Зокрема, це розмежування підвідомчості справ щодо порушення прав інтелектуальної власності між судами різних юрисдикцій, проблема доказів, судової експертизи в зазначеній сфері тощо. Крім того, у рамках судової реформи, яка триває, передбачено створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності.

У цьому контексті досліджувалися також питання відшкодування шкоди, завданої неправомірним використанням авторських прав як одного з найважливіших способів захисту, який може застосовуватись як у межах договірної, так і позадоговірної неправомірного використання авторських прав. Проблема відшкодування шкоди є однією з найбільш актуальних для сучасної правозастосовної практики. Незважаючи на законодавче закріплення права на відшкодування шкоди, отримати таке відшкодування досить проблематично. Це пов'язано зі складністю доведення факту завдання чи спричинення моральної та майнової шкоди, визначення її розміру, способу відшкодування. Особливість авторських прав зумовлює необхідність вироблення спеціальних критеріїв визначення розміру шкоди, завданої їх неправомірним використан-

ням, тоді як у законодавстві визначені загальні засади такого відшкодування, що не дозволяє повною мірою захистити права авторів та їх правонаступників.

По-п'яте, напрямом дослідження є правове регулювання відносин інтелектуальної власності в Європейському Союзі в контексті становлення європейського приватного права (приватного права ЄС). У межах цього дослідження аналізується процес становлення та розвитку правової охорони результатів інтелектуальної, творчої діяльності в ЄС, з'ясовуються передумови та способи правового регулювання відносин інтелектуальної власності в праві ЄС, визначаються зміст, характерні риси, сутність права інтелектуальної власності ЄС і його місце в системі права ЄС, особливості та правова природа об'єктів права інтелектуальної власності в ЄС, основні інститути права інтелектуальної власності, що сформувались у процесі гармонізації й уніфікації законодавства в ЄС. Досліджуються особливості забезпечення дотримання прав інтелектуальної власності в ЄС, а також шляхи подальшого розвитку правового регулювання відносин інтелектуальної власності в ЄС.

Актуальність напряму наукового дослідження зумовлена активізацією розвитку правової системи ЄС у галузі приватного права. Дослідження права інтелектуальної власності ЄС становить значний науковий і практичний інтерес із багатьох причин. Насамперед право інтелектуальної власності є новою галуззю права ЄС, що досить інтенсивно розвивається й уособлює кращий досвід країн – членів ЄС у сфері правової охорони інтелектуальної власності, воно має суттєве значення під час співробітництва установ і організацій України й країн-членів та інституцій ЄС із проведення наукових досліджень та передачі технологій, а також є певним орієнтиром, з яким має бути узгоджене законодавство України в цій сфері, що є однією з необхідних передумов інтеграції України до ЄС. Зокрема, наголошується на тому, що нині нарівні

з такими системами правового регулювання відносин інтелектуальної власності, як міжнародна та національна (внутрішньодержавна), дедалі більшого значення набуває новий регіональний інтеграційний правовий механізм регулювання зазначених відносин – гармонізація й уніфікація правової охорони результатів інтелектуальної, творчої діяльності в ЄС.

Із метою обговорення проблем права інтелектуальної власності й вироблення єдиної стратегії досліджень кафедрою права інтелектуальної власності й корпоративного права регулярно проводяться круглі столи, наукові обговорення з основних проблем права інтелектуальної власності. У 2016 р. спільно з кафедрою цивільного права, а також із викладачами й докторантами факультету управління й права Варшавського університету був проведений Міжнародний науково-практичний круглий стіл «Розвиток системи приватного права України та Польщі». У вересні 2017 р. кафедрою права інтелектуальної власності та корпоративного права спільно з Науково-дослідним центром судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України, Одеським науково-дослідним інститутом судової експертизи проведено круглий стіл на тему «Проблема імплементації положень Угоди про асоціацію України та ЄС у судово-експертну діяльність у сфері інтелектуальної власності». Із 2010 р. започатковане проведення щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції з права інтелектуальної власності, яка проходить у стінах університету.

Кафедра здійснює підготовку кадрів вищої кваліфікації в аспірантурі й докторантурі за фахом 12.00.03 – цивільне право, цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Загальною науково-дослідницькою темою кафедри на 2016–2020 рр. обране дослідження проблеми охорони й захисту прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет в умовах інтеграційного розвитку України.

За роки роботи на кафедрі було захищено тринадцять дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, із них сім присвячені різним проблемам права інтелектуальної власності: «Захист авторських прав у правовідносинах, які виникають у зв'язку з рекламою» (Г.О. Ульянова, 2008 р.), «Ліцензійний договір на використання літературних творів (цивільно-правовий аспект)» (А.В. Кирилюк, 2010 р.), «Відшкодування шкоди, завданої неправомірним використанням авторських прав» (Н.П. Бааджи, 2010 р.); «Правове регулювання відносин інтелектуальної власності в Європейському Союзі» Р.С. Еннан, 2010 р.), «Бренд як складний правовий засіб індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг» (Т.С. Кузьменко, 2011 р.), «Зобов'язання в авторському праві» (А.А. Кетрарь, 2014 р.), «Піратство як порушення авторських і суміжних прав у мережі Інтернет» (Г.І. Грігор'янц, 2016 р.).

Крім того, на кафедрі були захищені дві дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук: «Методологічні проблеми цивільно-правового захисту прав інтелектуальної власності від плагіату» (Г.О. Ульянова, 2015 р.), «Теоретичні проблеми реалізації та захисту права фізичної особи на власне зображення» (О.О. Кулініч, 2017 р.).

З-поміж наукового доробку колективу кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права за останні декілька років варто виокремити такі праці: монографія «Захист авторських прав від плагіату» (О.І. Харитонова, Г.О. Ульянова, 2015 р.), навчально-методичний посібник «Право інтелектуальної власності» (2016 р.), підручник із грифом МОН «Право інтелектуальної власності» для студентів вищих навчальних закладів під загальною редакцією О.І. Харитонові (2016 р.), монографія «Право фізичної особи на власне зображення: сучасний стан і перспективи розвитку» (О.О. Кулініч, 2016 р.), монографія «Правове регулювання використання зображень в електронних бібліотеках

за законодавством України» (О.І. Харитонова, О.О. Кулініч, С.В. Мазуренко, І.В. Менсо, 2017 р.), монографія «Створення та поширення фотографічних творів із зображенням фізичних осіб: проблеми теорії й практики» (О.О. Кулініч, С.В. Мазуренко, Н.В. Беседіна, 2017 р.) та ін. Крім того, у 2017 р. колективом авторів (викладачів кафедри права інтелектуальної власності й корпоративного права разом із викладачами кафедри цивільного права) було видано колективні монографії «ІТ-право: сутність та поняття», «ІТ-право й інформаційна безпека», «Information security and IT law in conditions of integration processes», а також навчальний посібник «ІТ-право: теорія й практика».

У 2016 р. було створено Київський інститут інтелектуальної власності та права національного університету «Одеська юридична академія», у складі якого створено структурний підрозділ «Коледж Київського інституту інтелектуальної власності та права національного університету «Одеська юридична академія». Інститут готує фахівців зі спеціальностей «Право» (зокрема за спеціалізацією «Інтелектуальна власність»), «Менеджмент» (спеціалізація – «Управління інноваційною діяльністю»), «Системний аналіз» (спеціалізація – «Консолідована інформація»). Потребують удосконалення галузеві стандарти та програми вищої освіти із цих спеціальностей, має вдосконалюватися система безперервної освіти шляхом застосування дистанційних технологій навчання й сучасних форм організації навчального процесу, створення необхідних умов для підготовки наукових кадрів у сфері інтелектуальної власності, удосконалення науково-методичного забезпечення освітньої діяльності.

Проблеми корпоративного права також входять до сфери наукових розвідок кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права, про що свідчить і сама назва кафедри. Дослідження в галузі корпоративного права відбуваються за декількома напрямками.

По-перше, оскільки особливого значення нині також набув розвиток корпоративних правовідносин, це зумовлює необхідність визначення їх суті та правової природи, вироблення нових підходів до їх правового регулювання. Незважаючи на постійні наукові дослідження у сфері корпоративного права, до цього часу не вироблено єдиного доктринального підходу до визначення правової природи, галузевої належності корпоративних відносин, недосконалим є й законодавство про корпоративні права, що призводить до формування неоднозначної правозастосовної практики. Водночас належне правове регулювання корпоративних відносин, які виникають у господарських товариствах, забезпечує реалізацію, охорону, захист прав та інтересів їх сторін, підвищує привабливість товариств для інвесторів і створює умови для їх розвитку не лише в Україні, а й на міжнародному ринку. Особливого значення набуває дослідження корпоративних відносин, які виникають в акціонерних товариствах, що пов'язано з прийняттям Закону України «Про акціонерні товариства», не всі нововведення якого передбачають належний механізм регулювання. Зокрема, практика застосування норм корпоративного права виявила чимало правових проблем, зумовлених недосконалістю правового регулювання корпоративних відносин. Крім того, у світлі підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом є потреба в імплементації додаткових норм і стандартів із метою досягнення необхідного рівня узгодженості українського законодавства із законодавством ЄС про заснування та діяльність компаній і корпоративне управління. Це зумовлює актуальність дослідження питань правового регулювання корпоративних відносин в Україні та ЄС із метою розроблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо узгодження вітчизняного законодавства з європейськими стандартами.

Результатом наукових розвідок у зазначеній сфері став захист дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук із відповідної проблематики: «Корпоративні майнові відносини закритих акціонерних товариств» (К.В. Денисенко, 2010 р.), «Майнова відповідальність учасників повного товариства за його зобов'язаннями» (Я.С. Синявська, 2010 р.), «Корпоративні відносини в командитних товариствах» (Ю.Ю. Симонян, 2010 р.), «Правове становище житлово-будівельних кооперативів за законодавством України» (Д.Д. Позова, 2012 р.), «Створення акціонерних товариств за цивільним законодавством України» (Н.І. Костова, 2012 р.).

У дисертаційному дослідженні К.В. Денисенко проаналізовано норми чинного законодавства, які регулюють корпоративні відносини закритих акціонерних товариств. Приділено увагу дослідженню Закону України «Про акціонерні товариства», на базі якого обґрунтовано доцільність збереження поділу акціонерних товариств на закриті та відкриті. Розглянуто наукові підходи щодо визначення правової природи корпоративних майнових відносин закритих акціонерних товариств і визначено їх особливості. У дисертації сформульовано пропозиції щодо вдосконалення законодавства України про акціонерні товариства.

Я.С. Синявською в дисертації було виявлено необхідність закріплення на законодавчому рівні порядку притягнення до майнової відповідальності учасників повного товариства, галузеву належність інституту майнової відповідальності щодо цивільного права й уніфікації правових норм і закріплення їх в єдиному кодифікованому акті. Обґрунтовано доцільність проведення класифікації передумов виникнення майнової відповідальності учасників повного товариства, скорочення строків для притягнення учасників до майнової відповідальності.

У дисертаційній роботі Ю.Ю. Симонян проаналізовано різні теорії та кон-

цепції, що функціонують на сучасному етапі в юридичній літературі стосовно поняття, правової природи та видів корпоративних правовідносин. На прикладі командитного товариства обґрунтовано, що між організаційними та майновими корпоративними правами є особливий взаємозв'язок: обмеження організаційних прав компенсуються збільшенням обсягу майнових прав. Розглянуто загальні засади відповідальності за порушення корпоративних прав і обов'язків та особливості відповідальності учасників командитного товариства. Запропоновано класифікацію відповідальності в командитному товаристві та визначено її ознаки.

У дисертаційному дослідженні Д.Д. Позової визначене поняття житлово-будівельного кооперативу та його місце в системі юридичних осіб приватного права. Досліджено організаційно-правові аспекти створення житлово-будівельних кооперативів, питання участі юридичних осіб і асоційоване членство в цих кооперативах, права й обов'язки членів житлово-будівельних кооперативів, підстави виникнення, зміни та припинення членських правовідносин, правову природу членства та його співвідношення з корпоративними правовідносинами. Запропоновано низку рекомендацій щодо вдосконалення чинного законодавства України та проекту Житлового кодексу України в частині регулювання становища житлово-будівельних кооперативів.

Н.І. Костова в дисертаційній роботі розглянула питання, пов'язані зі створенням акціонерних товариств відповідно до норм Закону України «Про акціонерні товариства», проаналізувала етапи та специфіку створення акціонерних товариств, порядок провадження спільної діяльності щодо їх створення. Значну увагу приділено особливостям створення акціонерного товариства шляхом злиття, поділу, виділу чи перетворення та запропоновано внесення змін до Закону України «Про акціонерні товариства» для забезпечення більш

ефективного здійснення дій щодо створення акціонерних товариств.

По-друге, оскільки в юридичній літературі з приводу питання про поняття корпоративного права та власне корпоративних прав також є різні погляди, у низці наукових праць, підготованих співробітниками кафедри, досліджувалися проблеми визначення та характеристики відповідних категорій. Проблеми корпоративного права дедалі більше привертають увагу юристів-практиків і науковців і стають предметом вивчення останніх. Безперечно, ці поняття не є одновимірними; відносини, які регулює корпоративне право, за своєю правовою природою є складними, різноплановими, і цивілістика радянських часів такими дослідженнями не займалася. Тому сьогодні виникла нагальна потреба дати правовий аналіз цим поняттям, з'ясувати юридичну природу корпоративних відносин, визначити їх місце в системі цивільного права.

Розглядаючи питання про поняття корпоративного права, варто відзначити відсутність однакових критеріїв у підході до цього питання серед українських науковців, а звідси – і розмаїття поглядів, починаючи від ототожнення корпоративного права з акціонерним правом. Або інша крайність – віднесення до корпоративних відносин питань регулювання внутрішніх організаційних правил, правил трудового розпорядку, преміювання тощо.

Корпоративне право розглядається як цивільно-правовий інститут, який входить до предмета регулювання цивільного права, але особливості цих суспільних відносин визначають їх внутрішню диференціацію й потребують відповідного правового регулювання. Отже, для регулювання корпоративних відносин застосовується цивільно-правовий метод регулювання – метод юридичної рівності сторін. У результаті врегулювання нормами права ця група суспільних відносин набуває форми цивільного правовідношення.

Оскільки з 2005 по 2008 рр. до реорганізації кафедри підприємницького

та комерційного права в кафедрі права інтелектуальної власності та корпоративного права співробітниками кафедри виконувалися відповідні плани наукової роботи, науковий доробок у цій сфері є досить значним. Зокрема, з 2005 по 2008 рр. також було захищено дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук: «Право суб'єкта господарювання на комерційну таємницю та його захист» (Г.О. Сляднева, 2005 р.), «Установчі

документи суб'єктів господарювання» (В.С. Петренко, 2006 р.), «Підприємництво як предмет правового регулювання в Україні» (О.В. Бігняк, 2007 р.).

Таким чином, підсумовуючи огляд основних напрямків досліджень, що здійснюються науковцями кафедри, її наукові здобутки, слід зазначити, що багато вже зроблено, проте в кафедрі – великий потенціал, що є запорукою подальшої плідної роботи на шляху служіння вітчизняній науці.

